

dos. Zaur Məmmədov
"30" "V" 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050402 - "Biznesin idarə edilməsi", 050405 - "İqtisadiyyat", 050406-"Maliyyə", 050407 - "Marketing", 050409-"Mühasibat"

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Statistika

Fənn proqramı: Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin 16 aprel 2025-ci il tarixli 3-29/3-2-191F/2025 nömrəli əmri ilə nəşr hüququ (qrif) verilmişdir.

Kodu: İPF- B07

Tədris ili: (2025-2026) Semestr: I

Tədris yükü: Cəmi: - 15 saat (15 saat müəhazirə)

Tədris forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 10 kredit

Auditoriya №:

Saat:

II.Müəllim haqqında məlumat: Mustafayev Vəqif Rəis oğlu, baş müəllim

Məsləhət günləri və saati: III gün saat 9⁰⁰-13⁰⁰.

E-mail ünvanı: vaqif.mustafayev.1960@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç.,170-a

III.Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Hacıyev S.M. "Statistikanın ümumi nəzəriyyəsi", Ali məktəblər üçün dərslik. Bakı, 2005
2. S.M.Yaqubov, A.C.Məmmədov "Sosial-iqtisadi statistika". Ali məktəblər üçün dərslik. Bakı, 2011
3. Ə.İ.Əliyev "Statistikanın nəzəriyyəsi". Dərs vəsaiti. Bakı, 2010.
4. Ə.İ.Əliyev "Statistika". Dərs vəsaiti. Bakı, 2010

Əlavə ədəbiyyat

5. Годин, А. М. Статистика: учебник / А. М. Годин. – Москва: Дашков и К°, 2016. – 451 с.
6. Долгова, В. Н. Теория статистики : учебник и практикум для вузов / В. Н. Долгова, Т. Ю. Медведева. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2023. — 278 с.
7. Дудин, М. Н. Статистика : учебник и практикум для вузов / М. Н. Дудин, Н. В. Лясников, М. Л. Лезина. — Москва : Издательство Юрайт, 2023. — 374 с.
8. Елисеева, И. И. Статистика: [углубленный курс]: учебник для бакалавров / И. И. Елисеева и др.]. – Москва: Юрайт: ИД Юрайт, 2016. – 565 с.
9. Зинченко, А. П. Статистика: учебник / А. П. Зинченко. – Москва: КолосС, 2016. – 566 с.
10. Ниворожкина, Л. И. Статистика: учебник для бакалавров: учебник / . – Москва: Дашков и К°: Наука–Спектр, 2015. – 415 с.
11. Статистика: учебник / [И. И. Елисеева и др.]. – Москва: Проспект, 2015. – 443 с.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən İqtisadiyyata giriş, Mikroiqtisadiyyat və Makroiqtisadiyyat fənlərinin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Statistika elmi ilə statistika təcrübəsi arasında sıx əlaqə mövcuddur. İstənilən statistik iş elmi cəhətdən təşkil olunmalıdır. Bunsuz düzgün nəticələr əldə etmək olmaz. Ona görə də statistika təcrübəsi elmə əsaslanmalıdır. Eyni zamanda statistika elmi özü də təcrübəyə əsaslanır, praktiki iş təcrübəsini ümumiləşdirir və aparılmış ümumiləşdirmələr əsasında yeni ideyalar irəli sürür. Öz növbəsində statistika elminin yeni nəzəri nəticələrinin təcrübədə tətbiqi onun inkişafına təkan verir. Tələbələr bu kursu mənimsəməklə hadisələrin həcmi və kəmiyyət nisbətləri onların əlaqə və inkişaf qanunauyğunluqları, yekun məlumatlarının statistika cədvəllərində və qrafiklərində verilməsi Statistik müşahidə və obyektlərinin məcmusunun tamlığını və düzgünlüyünü, istehsalın iqtisadi səmərəliliyini təmin edən ehtiyatların həcmi biliklər əldə edəcəklər.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş

fəndən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələr biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir;
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir;
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülecek.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi: 15 saat: Mühazirə 15 saat

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Müh. Saat	Tarix
1	2	3	4
	Mühazirə		
1	Mövzu. Statistika elminin predmeti, metodu və vəzifələri. Statistika müşahidəsi. Plan: 1. Statistika haqqında anlayış və onun əsas kateqoriyaları 2. Statistika elminin əsas sahələri və spesifik metodları 3. Statistika tədqiqatının mərhələləri və Azərbaycanda statistikanın təşkili 4. Statistika müşahidəsi haqqında anlayış 5. Statistika müşahidəsinin təşkilinin formaları və növləri 6. Statistik informasiyanın toplanması üsulları və proqram-metodoloji məsələləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	
2	Mövzu. Statistik materialların yekunlaşdırılması və qruplaşdırılması. Statistik cədvəllər və qrafiklər. Plan: 1. Yekunlaşdırma haqqında anlayış 2. Qruplaşdırma metodu, onun əhəmiyyəti, qruplaşdırmanın vəzifələri və növləri 3. Analitik qruplaşdırmanın təşkili və aparılması 4. Bölgü sıraları və onların növləri 5. Statistika cədvəlləri haqqında anlayış, cədvəllərinin elementləri və növləri 6. Hadisələrin dərk edilməsində və əyani təsvirində qrafiklərin rolu və növləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	
3	Mövzu. Statistikada mütləq və nisbi kəmiyyət nəzəriyyəsi Plan: 1. Mütləq kəmiyyətlər haqqında anlayış 2. Nisbi kəmiyyətlər haqqında anlayış 3. Dinamika nisbi kəmiyyəti haqqında anlayış 4. Nisbi kəmiyyətlərin digər növləri və onların hesablanması üsulları 5. Nisbi və mütləq kəmiyyətlərin qarşılıqlı əlaqəsi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	

4	Mövzu. Statistikada orta kəmiyyətlər. Seçmə müşahidəsi. Plan: 1. Orta kəmiyyətlər haqqında anlayış 2. Hesabi orta kəmiyyətin formaları və hesablanması prinsipləri 3. Harmonik orta kəmiyyət və onun tətbiqi prinsipləri 4. Moda və median göstəricilərinin iqtisadi imahıyyəti 5. Seçmə müşahidəsi haqqında anlayış 6. Baş və seçmə məcmu və onların ümumiləşdirici göstəriciləri 7. Seçmənin formaları, qaydaları və növləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	
5	Mövzu. Variasiya göstəriciləri, dinamika sıraları və onların təhlili. Plan: 1. Variasiya haqqında anlayış 2. Variasiyanın statistik göstəriciləri 3. Dispersiyanın xassələri, onların hesablanması və dispersiyanın növləri 4. Dinamika sıraları haqqında anlayış və onların növləri 5. Dinamika sıralarının analitik göstəriciləri 6. Dinamika sıralarının orta göstəriciləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	
6	Mövzu. İndeksler, qiymət, tariflər və inflyasiya statistikasısı Plan: 1. İndeksler haqqında anlayış, onların təsnifatı və fərdi indekslər 2. Ümumi indekslərin qurulmasının müxtəlif üsulları, ümumi orta indekslər və onların növləri 3. Orta səviyyənin dinamikası indeksləri 4. Qiymətin statistik öyrənilməsinin əhəmiyyəti və statistikanın vəzifələri 5. Qiymət, tariflərin təsnifatı və tariflərin səviyyəsinin öyrənilməsinin statistik metodları 6. Qiymət və tariflərin dinamikasının indeks metodu ilə öyrənilməsi 7. Inflyasiyanın statistik öyrənilməsi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1; 2; 3; 4]	2	
7	Mövzu. Əhali statistikasısı Plan: 1. Əhali haqqında informasiya mənbələri 2. Əhəlinin təbii hərəkətinin mütləq və nisbi göstəriciləri 3. Əhəlinin miqrasiyasının mütləq və nisbi göstəriciləri 4. Əhəlinin həyat səviyyəsi statistikasısı 5. İnsanın inkişaf indeksi haqqında anlayış və onun hesablanması Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	
8	Mövzu. Milli hesablar sistemi və makroiqtisadi göstəricilər statistikasısı Plan: 1. Milli hesablar sistemi (MHS) iqtisadiyyatın makroiqtisadi modelidir 2. MHS-də hesabların təsnifatı və onların qurulması prinsipləri 3. Milli hesabların əsas hesabları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	1	
X	Cəmi:	15	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Statistika bir fənn kimi cəmiyyətdə baş verən sosial-iqtisadi prosesləri müqayisəli şəkildə öyrənməklə yanaşı, statistika xidmətini təşkil etmək üçün kadrlar hazırlayır, eyni zamanda iqtisadiyyatın digər sahələrində fəaliyyət göstərən mütəxəssisləri bu elmin sirlərindən əgah edir. Statistika müəyyən beynəlxalq təcrübəyə uyğun tədqiqatlar aparır, ölkə rəhbərliyini keyfiyyətli statistik göstəricilərlə təmin edir.

Tələbələr aşağıdakıları bilməlidir: Tələbələr statistika elminin vəzifələrini, statistika müşahidəsini, statistik materialların yekunlaşdırılması və qruplaşdırılması ilə bağlı məlumatları, statistik cədvəllər və qrafiklər, statistikada mütləq və nisbi kəmiyyət nəzəriyyəsini və statistikada orta kəmiyyətlərlə bağlı məlumatları, seçmə müşahidəsi və variasiya göstəricilərini, dinamika sıraları, indeksləri, əhali və inflyasiya statistikasını və s. bilməlidirlər.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Cəmiyyətdə baş verən sosial-iqtisadi prosesləri müqayisəli şəkildə təhlil etməyi bacarır;
- Statistik informasiyanın toplanmasını həyata keçirməyi bacarır;
- Statistika müşahidəsi aparmağı bacarır;
- Statistik materialların yekunlaşdırılması və qruplaşdırılmasını həyata keçirməyi bacarır;
- Statistik cədvəllər və qrafiklərlə işləməyi bacarır;
- Dinamika sıralarının təhlilini aparmağı bacarır və s.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektiv sualları:

1. Statistika haqqında anlayış və onun əsas kateqoriyaları
2. Statistika müşahidəsi haqqında anlayış

3. Qruplaşdırma metodu, onun əhəmiyyəti, qruplaşdırmanın vəzifələri və növləri
4. Statistika cədvəlləri haqqında anlayış, cədvəllərinin elementləri və növləri
5. Mütəqəmiyyətər haqqında anlayış
6. Orta kəmiyyətər haqqında anlayış
7. Variasiya haqqında anlayış
8. İndeksler haqqında anlayış, onların təsnifatı və fərdi indeksler
9. Əhali haqqında informasiya mənbələri
10. Milli hesablar sistemi (MHS) iqtisadiyyatın makroiqtisadi modelidir

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Statistika haqqında anlayış və onun əsas kateqoriyaları
2. Statistika elminin əsas sahələri və spesifik metodları
3. Statistika tədqiqatının mərhələləri və Azərbaycanda statistikanın təşkili
4. Statistika müşahidəsi haqqında anlayış
5. Statistika müşahidəsinin təşkilinin formaları və növləri
6. Statistik informasiyanın toplanması üsulları və proqram-metodoloji məsələləri
7. Yekunlaşdırma haqqında anlayış
8. Qruplaşdırma metodu, onun əhəmiyyəti, qruplaşdırmanın vəzifələri və növləri
9. Analitik qruplaşdırmanın təşkili və aparılması
10. Bölgü sıraları və onların növləri
11. Statistika cədvəlləri haqqında anlayış, cədvəllərinin elementləri və növləri
12. Hadisələrin dərk edilməsində və əyani təsvirində qrafiklərin rolu və növləri
13. Mütəqəmiyyətər haqqında anlayış
14. Nisbi kəmiyyətər haqqında anlayış
15. Dinamika nisbi kəmiyyəti haqqında anlayış
16. Nisbi kəmiyyətlərin digər növləri və onların hesablanması üsulları
17. Nisbi və mütəqəmiyyətlərin qarşılıqlı əlaqəsi
18. Orta kəmiyyətər haqqında anlayış
19. Hesabi orta kəmiyyətin formaları və hesablanması prinsipləri
20. Harmonik orta kəmiyyət və onun tətbiqi prinsipləri
21. Moda və median göstəricilərinin iqtisad imahiyyəti
22. Seçmə müşahidəsi haqqında anlayış
23. Baş və seçmə məcmu və onların ümumiləşdirici göstəriciləri
24. Seçmənin formaları, qaydaları və növləri
25. Variasiya haqqında anlayış
26. Variasiyanın statistik göstəriciləri
27. Dispersiyanın xassələri, onların hesablanması və dispersiyanın növləri
28. Dinamika sıraları haqqında anlayış və onların növləri
29. Dinamika sıralarının analitik göstəriciləri
30. Dinamika sıralarının orta göstəriciləri
31. İndeksler haqqında anlayış, onların təsnifatı və fərdi indeksler
32. Ümumi indekslərin qurulmasının müxtəlif üsulları, ümumi orta indeksler və onların növləri
33. Orta səviyyənin dinamikası indeksleri
34. Qiymətin statistik öyrənilməsinin əhəmiyyəti və statistikanın vəzifələri
35. Qiymət, tariflərin təsnifatı və tariflərin səviyyəsinin öyrənilməsinin statistik metodları
36. Qiymət və tariflərin dinamikasının indeks metodu ilə öyrənilməsi
37. İnflyasiyanın statistik öyrənilməsi
38. Əhali haqqında informasiya mənbələri,
39. Əhalinin təbii hərəkətinin mütəqəmiyyət və nisbi göstəriciləri
40. Əhalinin miqrasiyasının mütəqəmiyyət və nisbi göstəriciləri
41. Əhalinin həyat səviyyəsi statistikasi
42. İnsanın inkişaf indeksi haqqında anlayış və onun hesablanması
43. Milli hesablar sistemi (MHS) iqtisadiyyatın makroiqtisadi modelidir
44. MHS-də hesabların təsnifatı və onların qurulması prinsipləri
45. Milli hesabların əsas hesabları

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 30 may 2025-ci il (14 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:

dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi:

b/m. Vəqif Mustafayev

Deən Jey dos GT Hjeo